

गुदरोग पु० इत० । गुदस्थानभवे भगन्दरार्शोभिजे
रोगे तस्य च शातातमेन “सुराक्षये जले वाऽपि
ब्रह्मन् करोति यः। गुदरोगो भवेत्तस्य पापदूषः सु-
दारणः” इति कर्मविपाकविशेषसङ्गा “मासं सुरार्चनेनैव
गोदानद्वितयेन च । प्राजापत्येन चैकेन शास्यन्ति
गुदजा रुजा भगन्दरार्शोः प्रथगुक्त्वात्तद्विज्ञता प्रेया
गुदवत्स न न० गुदरूपं वत्स । गुदरूपे मलद्वारे जटा०।
गुदस्तम्भ पु० इत०। गुदव्यापारस्य मलनिःसारणस्य प्रतिरोधे
रोगभेदे । “अश्वयोनौ च गमनाद् गुदस्तम्भः प्रजा-
यते । सहस्रकमलैः स्नानं मासं कुर्यात् शिवस्य च”
शातातपः ।

गुदाङ्गुर पु० गुदेऽङ्गुर इव । अश्वरोगे हेमच० ।
गुदौष्ठ पु० गुदस्य ओष्ठ इव । गुदावयवभेदे गुदशब्दे द-
र्शिते सुश्रुतवाक्ये तत्स्वरूपादि ।

गुदृ मिथ्याकथने चुरा० उभ० अक० सेट् इदित् । गुदृयति
अजुगुदृत्-त । गुदृवां-बभूव आस चक्रे । गुदृङ् ।
गुध रोषणे क्वा० पर० सक० सेट् । गुध्नाति अगोधीत् ।
जुगोध । सेट्कत्वे ऽपि न गुणः गुधित्वा । गुत्सः ।
गुध क्रीडे आ० आत्म० अक० सेट् । गोधते अगोधिष्ट । जुगुधे
गुध वेष्टने दिव० पर० सक० सेट् । गुध्यति अगोधीत् ।
जुगोध गुधित्वा ।

गुधेर त्वि० गुध वेष्टने एरक् । गोप्ररि उज्ज्वलदत्तः ।
गुन्दल पु० गुम्बितशब्देन दल्यतेऽसौ दल-णित्-कर्मणि
अच् । सदर्शनशब्दे हेमच० ।

गुन्द्र पु० गुद्रि-कर्मणि अच् । शरत्कणे (गोपटेर) दृष्टे
अमरः । “गुन्द्रः कथायो मधुरः शिशिरः पितृरक्तजित् ।
स्तन्यशुक्रजोमूलशोधनो मूलकच्छ्रजित्” भावप्र० । २भ-
रुसुक्ते श्रियङ्गु दृष्टे च स्त्री अमरः । ४गवेषुकायां स्त्री
रत्नमाला एरकायां स्त्री भावप्र० । [भावप्र० ।

गुन्द्रमूला स्त्री गुन्द्रस्य मूलमिव मूलमस्ताः । एरकादृशे
गुन्द्रस्ता स्त्री गुन्द्रं मिथ्यावचनं ज्ञाति जा-क । जी-
वज्जीवज्जीवे चकोरेर हेमच० ।

गुम्फ पन्थे तु० प० सक० सेट् । गुम्फति अगुम्फीत् । जु-
कुम्फ । गुम्भन् गुम्फितः गुम्भित्वा-गुम्फित्वा । गोपध
त्वात् किपि गुन् गुनौ इत्यादि ।

गुप गोपने अक० आत्म० सेन् कृत्यसने स्वार्थे षन् अनिट्
कृत्यनमिह कृत्यार्थकनिवृत्तिस्तत्र अक० निन्दनञ्च तत्र
अक० । पापात् जुगुप्सते अगुप्सीष्ट । जुगुप्सां

बभूव आस चक्रे अगुप्सितः । गोपने गोपते अगो
पिष्ट जुगुप्ते । “आदिधानैर्गुपितो वार्हतैः मोक्षरक्षितः
अ० १०।८५।१ । “तथा राज्ञं गुपितं क्षत्रियस्य
१०।१०।८।२ । तत्र निन्दार्थे “जुगुप्सेरन्न चाप्ये-
नम् संवसेयुश्च सर्वशः” मनुः “यद्वा बुध्यति बोद्धव्यं
लोकदत्तं जुगुप्सते” भा० व० ३।१।अ० ।

गुप रक्षणे भा० सक० पर० नेट् स्वार्थे सार्धधातुके नित्य-
मायः आर्द्धधातुके वा । गोपायति अगोपायीत् अगोपीत्
अगोप्सीत् । गोपायाम्-बभूव आस चकार जुगोप ।
गोपायितः गुप्तिः । गुप्तिः गोपायनम् गोपनम् । “जु
गोपात्मानमलक्षुः” रघुः । “आत्मानं सततं गोपायीत”
श्रुतिः “जुगोप गोरूपवराणिवोभीम्” रघुः । “नैनं गोप्सति
इदं विमदय वाणहृतं मया” भा० भी० १८।६।श्लो०
“अगोपिष्टां पुरोहङ्गामगौप्तां रक्षसां वलम्” भट्टिः ।
“यस्य वाङ्मनसो गुह्ये सम्यग्गुप्ते च सर्वदा” मनुः ।

गुप व्याकुलत्वे दिवा० अक० पर० सेट् इदित् । गुप्यति
अगुपत् अगोपीत् जुगोप । गुपितः ।

गुप भाषने चुरा० उभ० अक० सेट् । गोपयति ते अजु-
गुपत् त । गोपयाम् बभूव आस चकार चक्रे । चतुर्थां
गुपधातुनासुदाहरण कविरहस्ये यथा “गोपायति क्षिति
मिमां चतुरध्विमीमां पापाज्जुगुप्सत उदारमतिः स-
दैव । वित्तं न गोपयति यस्तु वणीयकेभ्यो धीरो न गु-
प्यति सहस्रपि कार्यं ज्ञाते” ।

गुपिल पु० गुप दलच् किञ्च । १श्लमे उज्ज्वल० २रक्षके त्वि०।
गुप्ति० गुप-कर्मणि क्त । १ज्ञाते रक्षिते २गूढे संवृते
च अमरः । “स गुप्सुलप्रत्यन्तः” रघुः । ३सङ्गरे पु०
शब्दरत्ना० । “गुप्सदासात्मकं नाम प्रशस्तं वैश्यशूद्रयोः”
उद्वा० त० उक्तो ध्वैश्योपनामभेदे पु० ॥ कपिकच्छां स्त्री
राजनि० हपरकीयायां नायिकायां स्त्री । “गुप्ताविदग्धा
क्षितिकुलटानुशयानासुदिताप्रभृतीनां परकीयायामे-
वान्तर्भावः तत्र गुप्ता त्रिविधा दत्तसुरतगोपना वर्तिष्य
मायसुरतगोपना वर्त्तमानसुरतगोपना चेति विभज्य रस-
मज्ज्यायां तिसृणामेकत्र पद्ये उदाहृतः यथा “अन्धः
क्रुध्यत निर्दहन्तु सुहृदो निन्दन्तु वा यातरक्षसिन्नद
न मन्दिरे सखि ! पुनः स्नापो विधेयो मया” । आखो
राक्षसमाय कोणकुहराडुत्कासमात्मनी माज्जारी न-
खरैः खरैः कतवती कां कां न मे दुर्दशाम्” । ७रक्षितायां
स्त्रियाञ्च (राजनी) स्त्री “प्राज्ञायां नद्यामुप्तां तं शिवेतां